

DOI 10.31651/2524-2660-2021-1-200-205

ORCID 0000-0002-3704-8126

НІЧУГОВСЬКА Лілія Іванівна

докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри педагогіки та спеціальної освіти,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
e-mail: lilia-nichugovska@ukr.net

ORCID 0000-0001-8708-3117

НІКОЛЕНКО Людмила Миколаївна

кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри педагогіки та спеціальної освіти,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
e-mail: L.nikolenko1@gmail.com

ORCID 0000-0002-8583-8587

ВОВЧЕНКО Ганна Олександрівна

асистентка кафедри педагогіки та спеціальної освіти,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
e-mail: Vov4enko.anna@gmail.com

УДК 316.77-053.6-056.313(045)

**ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ІНКЛЮЗИВНОГО КЛАСУ
З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Досліджено теоретичні засади формування інформаційної компетентності, обумовлені реальним станом сформованості мовленево-комунікаційної та когнітивної сфер учнів інклюзивного класу з порушенням інтелектуального розвитку. На основі визначених концептуальних засад побудовано модель формування інформаційної компетентності як раціонального поєднання структурних (мета, зміст, результати) та функціональних (принципи, підходи, засоби) компонентів. Розглянуто підходи та принципи щодо формування інформаційної компетентності, які зумовлюють стратегії підтримки учнів з порушенням інтелектуального розвитку в освітньому середовищі інклюзивного класу.

Обґрунтовано, що процес формування інформаційної компетентності доцільно організовувати у єдності взаємопов'язаних і взаємообумовлених складників, спрямованих на розвиток мовленево-комунікативної, когнітивної, емоційно-вольових сфер та облаштування сприятливого просторово-фізичного середовища. Встановлено, що процес розвитку інформаційної компетентності учнів з порушенням інтелектуального розвитку є наскрізним і продуктивними за умови творчого підходу до організації їхньої навчальної діяльності.

Ключові слова: інформаційна компетентність; порушення інтелектуального розвитку; інклюзивний клас; стратегії підтримки учнів.

Постановка проблеми. Зростання ролі людського фактора в трансформації сучасного суспільства на демократичних засадах, подальша гуманізація та гуманітаризація його основ робить нагальним проблему інтеграції дітей з особливими освітніми потребами шляхом створення належних умов для якісної інклюзивної освіти. Актуальність інклюзивної освіти полягає в ому, що згідно статистичних даних МОН України станом на 1 січня 2020 року в інклюзивних класах навчається 19 345 учнів з особливими освітніми потребами. Ця кількість

у 7 разів перевищує дані п'ятирічної давнини. На початок 2020 року в Україні функціонувало 13382 інклюзивних класи.

Однак, у 2019–2020 навчальному році лише 35% від заданої кількості закладів загальної середньої освіти організували інклюзивне навчання [1]. Для порівняння, у Литві цей показник охоплює 90%, Польщі – 42%, Словаччині – 43%, Угорщині – 57%, Італії – 99%, Норвегії – 90%. Аргументи щодо наявного стану різні: далеко не кожна школа готова приймати особливих дітей в силу наявності суттєвих бар'єрів, серед яких домінує не усвідомлення в повній мірі важливості інклюзивної освіти в контексті урахування цінності людської багатоманітності й відмінностей між людьми як однієї із фундаментальних засад розвитку демократичного суспільства.

Не менш суттєвим у цьому аспекті є не-підготовленість (дидактична, психологічна, особистісна) педагогічного персоналу загальної освіти до участі в інклюзивних процесах з урахуванням особливостей психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Останнє потребує особливої уваги щодо формування фахових компетентностей студентів магістратури до реалізації соціального замовлення на якісну інклюзивну освіту з опануванням відповідних здатностей і умінь у контексті організації навчально-виховного, корекційно-розвивального процесів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку та з урахуванням адапційних особливостей інклюзивного середовища.

Таке соціальне замовлення до результатів підготовки майбутніх фахівців спеціальної освіти зумовлює важливість та вказує на актуальність проблеми розвитку інфор-

маційної компетентності учнів інклюзивного класу з порушенням інтелектуального розвитку.

Мета статті: теоретичне обґрунтування системи розвитку інформаційної компетентності учнів інклюзивного класу з порушенням інтелектуального розвитку в освітньому процесі за освітньою програмою «Спеціальна освіта».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичний аналіз наукових джерел засвідчив зростання інтересу до проблем розвитку інформаційної компетентності учнів з порушенням інтелектуального розвитку в умовах інклюзивного навчання. Зокрема, в роботах науковців представлені концептуальні засади інклюзивної освіти (В. Синьов, Н. Софій, Ю. Найда та ін.); основні принципи, досвід та перспективи впровадження інклюзивного навчання (В. Бондар, В. Бойко, А. Колупаєва, С. Миронова та ін.); процес спеціально-організованої взаємодії вчителя з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку (Н. Борисова, М. Малофеев, Т. Сак та ін.); організаційно-діяльнісного забезпечення цілісного процесу розвитку особистості дітей з інтелектуальними порушеннями (В. Бондарь, О. Вержиховська [2–4]). Водночас, не зважаючи на значні наукові добробки у контексті теми дослідження, багато питань потребують наукових розвідок. Зокрема, нерозв'язаними залишаються питання, продуковані суперечностями:

- між вимогами Нової української школи до вчителя, здатного забезпечити якісне навчання, виховання та розвиток учнів інклюзивного класу та недооцінкою важливості підготовки студентів до цього виду професійної діяльності в сучасній системі вищої педагогічної освіти;

- між усвідомленням нової парадигми освіти, яка проголошує унікальність кожної дитини, зокрема й з порушенням інтелектуального розвитку, і відсутності її необхідного методологічного підґрунтя;

- між створенням сучасної системи розвитку інформаційної компетентності учнів інклюзивного класу та недостатнім рівнем навчально-методичного супроводу, що базується на розробці стратегії підтримки учнів з порушенням інтелектуального розвитку в освітньому середовищі за освітньо-професійною програмою «Спеціальна освіта».

Актуальність, недостатній рівень теоретичної та практичної розробленості зазначеної проблеми, необхідність розв'язання встановлених суперечностей зумовили вибір теми дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведений аналіз літературних джерел спонукав до висновку, що вхо-

дження України до європейського освітнього простору та сучасні економічні, політичні й соціальні зміни, що відбуваються в державі, прискорюють реформування системи вищої освіти, в якій педагогічна освіта посідає особливе місце. Урахування цього знаходить відображення в низці нормативних і концептуальних документах (Концепція розвитку педагогічної освіти, Концепція «Нова українська школа» та ін.) та формуються з огляду на те що, сучасна вітчизняна школа потребує вчителя, здатного не лише адаптуватись до динамічних змін, що відбуваються в українському суспільстві та освіті взагалі, а й зверненням особливої уваги на розвиток інклюзивної педагогіки в контексті європейських тенденцій.

Останнє передбачає «... формування розуміння інклюзивної педагогіки як важливого компонента фахової підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, усвідомленні науковою, педагогічною, батьківською спільнотою, суспільством загалом потреби у формуванні фахової компетентності педагогів загальної і спеціальної освіти у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами» [5, с. 132].

Отже мова йде про фахівців нової генерації, що є носіями гуманістичних цінностей, які зможуть підготувати кожного учня до адаптивного включення до усіх можливих видів суспільного життя. Вони повинні опанувати соціально-особистісні, загальнонаукові, інструментальні та професійні компетентності, що визначені стандартом вищої освіти і гарантують реальне, а неформальне, включення учнів в освітній процес з урахуванням структури та особливостей порушення взагалі та з порушенням інтелектуального розвитку зокрема. Саме тому інклюзивна освіта передбачає розроблення і запровадження широкого спектру освітніх послуг для більш гнучкого реагування на розмаїття особливих потреб дітей незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних, культурних, мовних, національних та інших особливостей.

У цьому аспекті зростає роль педагога, який має фахову освіту із спеціальності «016 Спеціальна освіта» і здатний до:

- підтримки освітнього процесу в закладі освіти з інклюзивним навчанням;

- здійснення педагогічного супроводу дітей з ООП, що потребують додаткової підтримки у навчанні з метою досягнення повного освітнього потенціалу з урахуванням їх потреб та можливостей;

- адаптації освітніх програм, фізичного середовища, методів і форм навчання,

партнерської взаємодії з іншими членами команди міждисциплінарного супроводу.

Водночас, аналіз літературних джерел спонукав до висновку, що в підготовці студентів, здобувачів спеціальної освіти відповідно до вимог ринку праці має домінувати компетентнісний підхід як раціональне поєднання загальних компетентностей, серед яких здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, здатність вчитися і оволодівати сучасними фаховими знаннями, передбаченими стандартом вищої освіти.

Зокрема, до таких знань належать саме ті, що значною мірою обумовлюють успішну професійну діяльність в системі інклюзивного середовища і забезпечують:

- здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід в різних типах освітніх закладів дітей з ООП (особливими освітніми потребами), зокрема й з інвалідністю;

- готовність до діагностико-консультативної діяльності;

- здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з ООП;

- здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції;

- здатність демонструвати та застосовувати знання психофізичних особливостей та особливостей організації процесів навчання, виховання та корекції дітей з порушенням або недорозвитком мовлення [6].

При цьому в контексті досягнення мети дослідження важливим є виявлення взаємозв'язків і взаємозалежностей між вищезазначеними компетентностями шляхом побудови педагогічної моделі, яка є сукупністю структурних (мета, зміст, результат) і функціональних (принципи, підходи, засоби) компонентів, реалізація яких забезпечує формування інформаційної компетентності учнів інклюзивного класу з порушенням інтелектуального розвитку. Доцільно зазначити, що структурно-функціональна модель є узагальненим представленням суттєвих характеристик процесу і результату і охоплює взаємопов'язані блоки, серед яких концептуально-цільовий, змістовно-процесуальний, рефлексійно-оцінний та результативний. Системоутворюючим компонентом моделі вважаємо мету, що узгоджена з соціальним замовленням суспільства та чинниками, які обумовлюють його динаміку. При цьому досягнення поставленої мети забезпечується рівним доступом до якісної освіти шля-

хом організації навчання дітей у закладах освіти на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей учнів у навчально-пізнавальній діяльності.

У цьому контексті особлива увага спрямовується на планування освітнього процесу із забезпеченням його змістової складової для кожного учня інклюзивного класу, що базується на індивідуальній програмі розвитку та при необхідності розробляється індивідуальний навчальний план з використанням адаптованих стратегій та методів оцінювання. Основним критерієм результативності є індивідуальні досягнення учнів з ООП, які оцінюються на основі врахування прогресу в розвитку дитини, що ґрунтуються на системі принципів як базових вимог, забезпечуючи його ефективність. До них віднесено такі:

- кожна дитина має унікальні особливості, інтереси, здібності й освітні потреби;

- усі діти мають навчатися разом у будь-яких випадках, коли це виявляється можливим, незважаючи на певні труднощі чи відмінності, що існують між ними;

- заклади освіти мають визнавати і враховувати різноманітні потреби своїх учнів, узгоджувати різні види і темпи навчання;

- заклади освіти повинні забезпечувати якісну освіту для всіх, розробляючи відповідні навчальні плани, стратегії викладання, вживаючи організаційних заходів;

- діти мають отримувати будь-яку додаткову допомогу, яка може знадобитися їм в освітньому процесі;

- інклюзивна освіта – найефективніший засіб, що гарантує солідарність, співучасть, взаємодопомогу, розуміння між дітьми [7].

Важливим є те, що процес формування інформаційної компетентності учнів інклюзивного класу доцільно організувати в єдності трьох взаємопов'язаних і взаємообумовлених етапів: мотиваційно-організаційного, когнітивно-діяльнісного та рефлексійного.

Основною метою мотиваційно-організаційного етапу є створення сприятливої атмосфери для розвитку освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожного учня, надаючи їм змогу подолати бар'єри на шляху здобуття освіти шляхом уведення механізму «індекс інклюзії», що базується на трьох ключових аспектах: інклюзивній культурі, інклюзивній політиці та інклюзивній практиці [8].

Зокрема, створення інклюзивної культури обумовлює розвиток такої ціннісної системи, що гарантує виникнення у закладі освіти атмосфери доброзичливості, безпеки та стимулює учнів до співпраці і взаємодопомоги.

Водночас, когнітивно-діяльнісний етап обумовлює розроблення інклюзивної політики, спрямованої на визначення чіткої структури цільових орієнтирів і принципів керування освітнім процесом, спрямованих на формування сприятливого середовища для всіх учнів, виходячи з принципу цінності кожної дитини.

Рефлексійний етап тісно пов'язаний з розвитком інклюзивної практики, окреслюючи шляхи того, чому і як навчаються на основі інклюзивних цінностей та освітньої політики, а також як інклюзивні цінності впливають на структурування і зміст освітнього процесу з урахуванням ООП. При цьому домінує ідея, що «діти, допомагають одне одному, самі стають ресурсом до навчання. Дорослі співпрацюють між собою і всі разом несуть спільну відповідальність за навчання дітей» [9, с. 132].

Саме тому в контексті нашого дослідження на рефлексійному етапі формування інформаційної компетентності особливої уваги набувають розробки стратегії підтримки учнів з порушеннями інтелектуального розвитку на основі урахування реального стану мовленнєво-комунікативної, когнітивної, емоційно-вольової сфер, організації просторово-фізичного середовища та методичних рекомендацій до навчальної діяльності згідно діапазону їх потенційних можливостей щодо панування необхідними знаннями.

Важливим у цьому аспекті є виявлення загальних закономірностей, вікових та специфічних особливостей розвитку дітей з різним ступенем порушень інтелекту знаходять відображення у розробці необхідних стратегій подальшого розвитку, що окреслюють особливі освітні потреби, котрі знаходять відображення у розробці необхідних стратегій корекційної підтримки.

Перш за все, це стосується усвідомлення того факту, що «порушення інтелектуального розвитку – це виразне, незворотне системне порушення пізнавальної діяльності, яке виникає внаслідок органічного дифузного пошкодження кори головного мозку» [10, с. 339], яке обумовлює потреби науково-обґрунтованого корекційно-педагогічного супроводу.

Адже, внаслідок порушення взаємозв'язку між пізнавальними та емоційними процесами дитина не здатна до контролю і самоконтролю власної поведінки, вона має низький рівень активності та пізнання, а недостатній розвиток мислення негативно впливає на динаміку реального стану мовленнєво-комунікативної сфери, спричиняючи труднощі артикуляції, рухової моторики, погіршення сприймання,

пам'яті, словесного логічного спілкування, уваги та ін.

Отже, при реалізації корекційно-педагогічного супроводу дітей, що мають різну специфіку порушень доцільним є особлива увага не лише до головних напрямів цієї діяльності (розвиток когнітивної, емоційної сфери, комунікативних навичок, корекція емоційної сфери), а й виокремлення більш вузьких провідних завдань залежно від специфіки виявлених порушень: розвиток уваги, сприйняття, пам'яті, мислення, дрібної моторики тощо.

Останнє потребує розробки практико-орієнтованих технологій індивідуального навчання та психолого-педагогічного супроводу процесів включення дитини з порушенням інтелектуального розвитку до усіх рівнів інклюзивної вертикалі.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Здійснений теоретичний аналіз базових понять дозволив з'ясувати, що однією із нагальних проблем українського суспільства на сучасному етапі є запит на інтеграцію дітей з особливими освітніми потребами шляхом створення належних умов для якісної інклюзивної освіти.

Останнє, актуалізує розвиток інклюзивної педагогіки як одного із важливих компонентів фахової підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, що передбачає розробку і впровадження широкого спектру освітніх послуг для дітей з особливими освітніми потребами, реалізація яких потребує компетентних фахівців.

Побудова педагогічної моделі, яка обумовлює виявлення взаємозв'язків і взаємозалежностей відповідних компетентностей з узагальненим представленням суттєвих характеристик процесу і результату, серед яких провідними є концептуально-цільовий, змістовно-процесуальний, рефлексійно-оцінний та результативний. Особлива увага в дослідженні спрямована на планування освітнього процесу, що ґрунтується на врахуванні особливостей процесу розвитку дитини з ООП. Виявлено етапи, що сприяють формуванню інформаційної компетентності учнів інклюзивного класу, до яких віднесено мотиваційно-організаційний, когнітивно-діяльнісний та рефлексійний з розкриттям їх суттєвих ознак. При цьому особлива увага спрямована на рефлексійний етап, на якому представлена розробка стратегії підтримки учнів з порушенням інтелектуального розвитку та виявлені їх загальні закономірності вікових та специфічних особливостей, що знайшло відображення в проектуванні необхідних стратегій колекційної підтримки

ки педагогічного супроводу та шляхах їх реалізації.

Перспективою подальших розвідок має стати проблема більш предметного дослідження розвитку інформаційної компетентності учнів інклюзивного класу з порушенням інтелектуального розвитку.

Список бібліографічних посилань

1. Статистичні дані. URL: <https://gov.ua/statistichni-dani>.
2. Бондар В.І. Диференційоване навчання дітей з особливостями інтелектуального розвитку в закладах загальної середньої освіти. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наук. праць*. [Кам'янець-Подільський], 2019. Вип.13. С. 5–18.
3. Синьов В., Матвєєва М., Хохайна О. Психологія розумово відсталої дитини. Київ: Знання, 2008. 359 с.
4. Колупаєва А. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 2014. №3. С. 7–11.
5. Мартинчук О. Сутність поняття і зміст професійної компетентності фахівця у сфері інклюзивного навчання дітей з тяжкими порушеннями мовлення. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: Збірник наукових праць*. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. Вип. 28. С. 130–136.
6. Ніколенко Л., Ніконенко Н. та ін. Освітньо-професійна програма «Спеціальна освіта» першого (бакалаврського) рівня. Дніпро. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/osvithi_programy/2019/bakalavr/015_1_b.pdf
7. Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у галузі освіти осіб з особливими освітніми потребами. URL: https://zakon.rada.gov.ua./laws/show/995_001-94.
8. Both T., Black K. Developing learning and participation in Countries of the South (The role of an index for inclusion). *Hawkings*. Paris: UNESCO, 2001. URL: <https://unesdoc.unesco.org/images/0014/001471/147140eo.pdf>.
9. Zoreman T. Essential inclusive education-related outcomes for Alberta pre-service teacher. *Alberta Journal of Educational Research*, 56(20): 124–142.
10. Blandul V., Bradea A. Developing psychopedagogical and methodical competences in special / inclusive education teachers. *Problems of Education on the 21st Century*, 75(4): 335–343.

References

1. Statistical data. Retrieved from <https://gov.ua/statistichni-dani>.
2. Bondar, V. (2019) Differentiated education of children with intellectual disabilities in secondary education. *Current issues of correctional education (pedagogical sciences): Collection of scientific works* [Kamianets-Podilskyi], 13: 5–18.
3. Sinyov, V., Matveeva, M., Khokhlina, O. (2008) Psychology of a mentally retarded child. Kyiv: Knowledge. 359 p.
4. Kolupaeva, A. (2014) Special education in Ukraine and modernization of the educational sector. *Special child: education and upbringing*, 3: 7–11.
5. Martinchuk, O. (2014) The essence of the concept and content of professional competence of a specialist in the field of inclusive education of children with severe speech disorders. *Scientific journal of NPU named after M.P. Dragomanova. Series 19. Correctional pedagogy and special psychology: Collection of scientific works*, 28: 130–136.
6. Nikolenko, L., Nikonenko, N. et al. (2019) Educational and professional program "Special Education" of the first (bachelor's) level. Dnipro. Retrieved from https://www.dnu.dp.ua/docs/osvithi_programy/2019/bakalavr/015_1_b.pdf
7. Salamanca Declaration on Principles, Policies and Practices in the Field of Education of Persons with Special Educational Needs. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua./laws/show/995_001-94.
8. Both, T., Black, K. (2001) Developing learning and participation in Countries of the South /The role of an index for inclusion. *Hawkings*. Paris: UNESCO. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/images/0014/001471/147140eo.pdf>.
9. Zoreman, T. (2010) Essential inclusive education-related outcomes for Alberta pre-service teacher. *Alberta Journal of Educational Research*, 56(20): 124–142.
10. Blandul, V., Bradea, A. (2017) Developing psychopedagogical and methodical competences in special / inclusive education teachers. *Problems of Education on the 21st Century*, 75(4): 335–343.

NICHUGOVSKA Lilia

Doctor in Pedagogy, Professor, Professor of the Department of Pedagogy and Special Education, Oles Honchar Dnipro National University

NIKOLENKO Lyudmila

Ph.D of Pedagogy, Associate Professor, Head of the Department of Pedagogy and Special Education, Oles Honchar Dnipro National University

VOVCHENKO Anna

Assistant of the Department of Pedagogy and Special Education, Oles Honchar Dnipro National University

FORMATION OF INFORMATION COMPETENCE OF INCLUSIVE CLASS STUDENTS WITH DISABILITIES OF INTELLECTUAL DEVELOPMENT

Summary. *Introduction.* Theoretical bases of formation of information competence which are caused by a real condition of formation of speech-communication and cognitive spheres of pupils of an inclusive class with infringement of intellectual development are investigated. Based on the defined conceptual principles, a model of information competence formation as a rational combination of structural (purpose, content, result) and functional (principles, approaches, means) components is built. Scientific approaches and principles for the formation of information competence, which determine the strategies of supporting students with intellectual disabilities in the educational environment of an inclusive classroom, are considered.

It is substantiated that the process of formation of information competence should be organized in the unity of

interconnected and interdependent components aimed at the development of speech-communicative, cognitive, emotional-volitional spheres and the arrangement of a favorable spatial and physical environment. It is established that the process of development of information competence of students with intellectual disabilities is end-to-end and productive provided a creative approach to the organization of their educational activities.

The **purpose** of the article. Theoretical substantiation of systems of development of information competence of pupils of an inclusive class with disturbance of intellectual development in educational process for the educational program "Special education".

Results. The practical significance of the study is to build a pedagogical model that reflects the identification of relationships and interdependencies of relevant compe-

tencies and is a generalized representation of the essential characteristics of the process and result, including conceptual-targeted, substantive-procedural, reflective-evaluative and effective.

The stages that contribute to the formation of information competence of inclusive students are identified, which include motivational-organizational, cognitive-activity and reflection. It presents the development of a strategy to support students with intellectual disabilities and designed the necessary strategies for corrective support of the pedagogical process and ways to implement them.

Originality. The results of the study are important because they focus on developing strategies to support students with intellectual disabilities based on the real state of speech-communicative, cognitive, emotional-volitional spheres and guidelines for learning activities according to the range of their potential for mastering the necessary knowledge.

Conclusion. The theoretical analysis of the basic concepts revealed that one of the urgent problems of Ukrainian society at the present stage is the demand for integration of children with special educational needs by creating appropriate conditions for quality inclusive education.

The latter actualizes the development of inclusive pedagogy as one of the important components of professional training of future teachers for professional activity in an inclusive educational environment, which involves the development and implementation of a wide range of educational services for children with special educational needs.

Keywords: information competence; intellectual development disorders; inclusive classroom; student support strategies.

Одержано редакцією 12.02.2021
Прийнято до публікації 16.02.2021